

שם הקורס: מבנה ומינהל שירותי הבריאות בישראל – בדגש על זקנה

2018/19 תשע"ט

החוג לגרונטולוגיה – לימודי הזקנה- הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה.

שיוטה לא סופית – ייתכנו שינויים

תוכנית מ"א, מס. הקורס: 287.4101 ב 01

מרצה: פרופ. ישראל דורון

יום ד 18:00-19:30

הקורס יתמקד במבנה ומינהל שירותי הבריאות בתחום הזקנה, אך גם בשירותים הכלליים לאוכלוסייה בארץ ששירותי הבריאות והרפואה לזקנים הם חלק מהם.

מטרות הקורס:

1. סקירת מערכת החקיקה בתחום עם דגש על חוקים אחדים וביניהם – בריאות העם, פקוח על המעונות, ביטוח בריאות ממלכתי, חוק זכויות החולה, וחוק הסייעוד. יודגשו ביטוחי בריאות שונים, והתמודדות משרד הבריאות, הצרכנים, וקופות החולים עם יישום החוק.
2. הקורס יקנה ידע להבנת התהליך של קליטת טכנולוגיות בבריאות, קביעת סל הבריאות, והגדרת איכות הטיפול בזקן בבריאותו וברוחותו.
3. הקורס יכלול עקרונות אכיפה ושליטה בבריאות וברוחה, וכן יגע בבעיות של סטנדרטים בטיפול בזקן, הטמעתם ובקרת איכותם, בצד אחריות מקצועית אתית ומשפטית של העוסקים בתחום הבריאות, והניהול המקצועי והכלכלי.

נושא 1: מבוא לעולם הגרונטולוגיה ותופעת הגילנות

דורון, י. וגולדברג, א'. (2012). מופעים של גילנות. מתוך י' דורון (עורך), **גילנות בחברה הישראלית** (עמ' 1-15). ירושלים: ון-ליר.

נושא 2: מבוא למערך שירותי הבריאות בזיקנה בישראל

ברודסקי ג', ודייויס, מ' (2003). דמוגרפיה ואפידמיולוגיה של ההזדקנות ואוכלוסיית הזקנים. מתוך א' רוזין (עורך), **הזדקנות וזיקנה בישראל** (עמ' 289-342). ירושלים: אשל.
שטסמן, י', מערבי, י', וכהן, א'. (2000). רפורמה בשירותי הבריאות לקשישים. **גרונטולוגיה, כז(1)**, 69-80.

נושא 3: הזכות השלילית לבריאות בזיקנה: זכויות החולה בזיקנה

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996.
כרמי, א. (2003). *בריאות ומשפט - פרק זכויות מטופלים*. ת"א: נבו. (רק הפרק העוסק בחוק זכויות החולה).

נושא 4: הזכות החיובית לבריאות בזיקנה: חוק ביטוח בריאות ממלכתי – כללי

חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשמ"ד-1984
שלו, כ' (2003). *בריאות, משפט וזכויות אדם* (עמ' 145-171). ת"א: רמות.
דו"ח ועדת נתניהו, (1990). *ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת תיפקודה ויעילותה של מערכת הבריאות בישראל* (עמ' 33—44; 47-67). ירושלים: המדפיס הממשלתי. (להלן "דוח נתניהו")

נושא 5: הזכות החיובית לבריאות בזיקנה: ההיבט הקונקרטי הנוגע לזקנים

גולנדר, ח', וטבק, נ'. בעין בוחנת: שוק הבריאות של הזיקנה – כלכלה וקלקלה.
שלו, כ' (2003). *בריאות, משפט וזכויות אדם* (עמ' 98-106). ת"א: רמות.
דו"ח ועדת נתניהו (1990). *ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת תיפקודה ויעילותה של מערכת הבריאות בישראל* (עמ' 405-430). ירושלים: המדפיס הממשלתי.

Bentur, N., and Gross, R. (2001). The reform of the Israeli health care system: A comparison between older and younger consumers, one year and three years after its implementation. *JAGS*, 49, 56-64.

נושא 6: מיפוי כלל של מערך שירותי הבריאות לזקנים והבעיות הכרוכות בו

חורב, ט', קידר, נ', והרשקוביץ, ע. (2011). *ביטוח ציבורי בתחום הסיעוד: מתווה לרפורמה* (עמ' 48-99). ירושלים: משרד הבריאות (דוח ליצמן). (עמ' 48-99)
נוהל משרד הבריאות: הגדרת סוגי חולים

נושא 7: על הרגולציה והפרופסיונליזציה של מקצועות הרפואה והפרא-רפואה בישראל – כללי;

חובה:

חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008.

חוזר המנהל הכללי: אחות מומחית – מומחיות בגריאטריה

רשות:

פקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז-1976.

חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977.

חוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996.

תקנות בריאות העם (סיעוד)

ישי י. (1990). כוחה של מומחיות: ההסתדרות הרפואית בישראל. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל.

נושא 8: על כוח האדם המקצועי בתחום שירותי הבריאות: תחום הזיקנה ספציפית.

שטסמן, י' (2011). דין וחשבון הועדה לתכנון המערך הגריאטרי הלאומי ל-2010-2020, ו-2020-2030. ירושלים: משרד הבריאות. (להלן "דוח שטסמן") (פרקים ד' + ה', עמ' 25-30 + הלוחות הנספחים להם)

כנס ים המלח ה-12: צוות 2: תשתיות, מתקנים, ציוד וכוח אדם (עמ' 91-112). (להלן **דוח ים המלח**)
חורב, ט' (2010). **דוח הוועדה לתכנון כוח אדם רפואי וסיעודי בישראל**. ירושלים: משרד הבריאות. (להלן: **דוח כוח אדם**). (חובה = רק תמצית המנהלים; כל היתר = רשות)

Hussein, S., & Manthorpe, J. (2008). An international review of the long term care workforce. *Journal of Aging and Social Policy*, 17(4), 75-94.

רשות:

לוי, ש. (2010). **היעדרם של כלים לתכנון כוח האדם הרפואי בישראל**. הכנסת: ירושלים.
ליטוויץ, ה'. (1993/4). גורמים המשפיעים על נכונותם של סטודנטים לעבודה סוציאלית לעבוד בתחום הזיקנה. גרונטולוגיה, 63, 12-25.

Stone, R. & Harahan, M. F. (2010). Improving the long-term care workforce serving older adults. *Health Affairs*, 29, 109-115.

נושא 9: העלות הכלכלית של מערכת הבריאות בזיקנה

De-Meijer, C., Wouterse, B., Polder, J., & Koopmanschap, M. (2013). The effect of population aging on health expenditure growth: a critical review. *European Journal of Aging*, 10, 353-361.

דוח שטסמן – פרק ההיבטים כלכליים

דוח ים המלח – פרק ההיבטים כלכליים (עמ' 113-131).

נושא 10: שיקום בזיקנה

חוזר מנהל הבריאות שיקום

נושא 11: זירת הטיפול וזירת המוות, הזכות למות בבית, והזכות לרפואה פליאטיבית

Gruneir, A., et al. (2007). Where do people die: A multilevel approach to understanding influences of site of death in America. *Medical Care Research and Review*, 64(4), 351-378.

קולומבו, ס', וציגלר, ר'. (2003). הכרה בזכות חוקית "פוזיטיבית" לקבלת טיפול פליאטיבי – צו השעה. מתוך *טכנולוגיות של צדק, משפט מדע וחברה* (עמ' 277-320). ת"א: רמות.

חוזר מנכ"ל 30/09 (2009). *הפעלת שירות פליאטיבי (הוספיס) בקהילה, בבית חולים כללי, ובמוסד סיעודי*. ירושלים: משרד הבריאות.

דורון, י. (2006). החוק והזכות למות בבית: מ"חופש" ל"זכות"? מתוך י. דורון (עורך) *בבית ולא במוסד: על הזכות למות בבית* (עמ' 151-188). ירושלים: אשל רשות:

שטסמן, י. ואח' (1995). *תכנית אשפוז בית: רעיון, ארגון ותוצאות*. גרונטולוגיה, 71, 32-45.

בונה, ד'. (1994). *רפואה פליאטיבית – עקרונות הטיפול*. גרונטולוגיה, 65, 5-21.

בנטור, ג. (2006). מערכת השירותים הרפואיים לטיפול בחולה הנוטה למות. מתוך י. דורון (עורך) *בבית ולא במוסד: על הזכות למות בבית* (עמ' 105-150). ירושלים: אשל

נושא 12: הביטוחים הרפואיים המשלימים (שב"ן) והביטוחים הסיעודיים הפרטיים:

צ'רניחובסקי ד. (1996). סל וביטוחים "משלימים" והרפורמה במערכת הבריאות הישראלית – סכנות והזדמנויות. *בטחון סוציאלי*, 47, 32-47.

דוח ים המלח – פרק ביטוח בריאות וסיעוד פרטיים (עמ' 132-155).

דוח ועדת ליצמן – תת הפרק ביטוח סיעוד פרטיים ("היבטים בביטוח הסיעוד המסחרי" עמ' 85-89).

נושא 13: איכות הטיפול הרפואי בזקנים

חובה:

פורת, א'. *איכות במערכת הבריאות בעידן המודרניזציה*. (עמ' 7-26).

דוח ים המלח: מדדי איכות לזקנים (עמ' 82-90).

Schuster, A.M., McGlynn, E.A., & Brook, R. H. (2005). How good is the quality of health care in the United States? *The Milbank Quarterly*, 83(4), 843-895.

רשות:

Herman, J.S, Cretien, J.J, & Kressens, L.P. (2000). Quality of care from the perspective of elderly people: the QUOTE-Elderly instrument. *Age and Ageing*, 29, 173-178.

McGlynn, E.A. (1997). Six challenges in measuring the quality of health care. *Health Affairs*, 16(3), 7-21.

Sixma, H.J. et al. (2000). Quality of care from the perspective of elderly people: the QUOTE-Elderly instrument. *Age and Ageing*, 29, 173-178.

Campbell, S.M., Roland, M.O., and Buetow, S.A. (2000). Defining quality of care. *Social Science and Medicine*, 51(11), 1611-1625.

נושא 14: עתיד פיתוח שירותי הרפואה לזקנים בארץ ובעולם

חובה:

Rynning, E. (2008). The ageing populations of Europe – Implications for health systems and patients' rights. *European Journal of Health Law*, 15, 297-306.

Besdine, R., et al. (2005). Caring for older Americans: the future of geriatric medicine. *Journal of the American Geriatric Society*, 53(6), S245-56).

רשות:

Michel, J.P. (2012). The future of geriatric medicine. *European Geriatric Medicine*, 3(4), 233-237.

Metz, D.H., and Labroot, S.J. (2005). The future of geriatric medicine in an era of patient choice. *Age and Aging*, 34(6), 553-555.

דייויס, מ., וקלאצ'ה, א. (1998). המידע הנחוץ לקובעי מדיניות בשירות בריאות לזקנים. **גרונטולוגיה כה (1-2)**, 55-62.

קלאצ'ה, א., וקלר, א'. (1998). התוכנית להזדקנות ולבריאות של ארגון הבריאות העולמי – התמודדות עם עולם הולך ומאפיר. **גרונטולוגיה כה (1-2)**, 63-73.

כהן, ד'. (1996) עתיד הגריאטריה בשנות האלפיים: מן העבר אל העתיד – הרצוי והמצוי - בעולם ובארצנו.
גרונטולוגיה, 75, 78-85.

שיטת ההערכה:

מבחן אמריקאי, חומר פתוח, שעתיים, כ-33 שאלות = 100% מהציון.
ציון מיטיב, בעבור השתתפות פעילה, עד 8 נקודות.

דרכי תקשורת:

שעת קבלה: ימי רביעי בין השעות 10-12, משרדו של פרופ' דורון, חדר 1014, מגדל אשכול.
דרכי תקשורת: טלפון: 04-8249954; דואל: idoron@univ.haifa.ac.il